

Page: 3

Reach: 57000

Country: SLOVENIA

Size: 748 cm2

1 / 2

Slaba banka ali slaba država

Se vlada ukvarja s pravimi prioritetaми? Je to primanjkljaj ali slaba bančna posojila in krč?

Petra Sovdat, Monika Weiss, Karel Lipnik

finance@finance.si

Ali vlada Janeza Janša pravilno diagnosticira glavno težavo gospodarstva? Je prav, da se primarno posveča iskanju modela za rešitev slabe banke in drugih reform, ali bo pred tem eksplozirala bomba majhne državne likvidnosti?

Ekonomist Velimir Bole pravi, da je veliko večja težava od slabih posojil v bankah likvidnost proračuna. Že pred tedni je na tiskovni konferenci pred novembrsko Poslovno konferenco Portorož dejal, da Slovenija še ni izkoristila vseh mehanizmov, ki so jih že države na Balkanu. Predvsem bi najprej poskusil s izdajo dolga v drugi valuti; to sicer na finančnem ministrstvu že načrtujejo. Bole dodaja: »Še zlasti bi bile zanimive nekatere azijske države.«

Državnega premoženja Bole ne bi prodajal. Kot pravi, so Grki imeli avkcijo atraktivnega premoženja z začetno vrednostjo okoli 50 milijard evrov, pa niso nič prodali. »Zato sem sam že pred več kot letom dni in pol predlagal pripravo izdaje papirjev z nepremičninskim zavarovanjem (covered bonds),« je povedal Bole. »Alternativno bi bilo mogoče izdati papirje z denarnim tokom kot zavarovanjem; verjetno bi bilo takšno zavarovanje precej privlačnejše od nepremičnin ali drugega premoženja.« Če to ne bi bilo mogoče, pa Bole predlaga še, da bi se namesto države v tujini zadolžila večja državna podjetja, ta denar pa bi nato posodila državi (to sicer država že počne s pomočjo bank).

Tudi v zadnji, septembrski publikaciji Gospodarskih gibanj je Bole kritiziral potencialno uresničitev zdajšnje zamisli o slabi banki. Nerazumljiva se mu zdi velika pozornost, ki jo nosilci ekonomske politike posvečajo konkurenčnosti in trgu dela. Učinki takih potez bodo namreč

dolgoročni in za zdaj ključne težave – likvidnost države – praktično irelevantni, je zapisal Bole.

Ali likvidnost proračuna res ni največja težava?

Na finančnem ministrstvu Janeza Šušteršiča Boletovega mnenja ne želijo komentirati. Zanimajo pa tezo, da se vlada z likvidnostjo proračuna ne ukvarja prioriteto in da prednost daje drugim projektom. »Kratkoročna likvidnost proračuna je zagotovljena,« trdi.

Kaj so do zdaj naredili, da bi povečali likvidnost proračuna? Naštevajo pravreforme: »V državnem zboru bosta ta teden obravnavana zakonodaja s področja upravljanja državnega premoženja ter zakon, ki bo omogočil ukrepe za krepitev stabilnosti bančnega sistema. Ti so nujno potrebni za povečanje gospodarske aktivnosti. V pripravi pa so tudi strukturne reforme pokojninskega sistema in trga dela ter sveženj ukrepov za spodbujanje gospodarstva in višanje konkurenčnosti gospodarstva.«

Koliko denarja država potrebuje do konca leta?

Potrebe po financiranju proračuna znašajo še okoli 370 milijonov evrov. Od tega zneska je skoraj 265 milijonov evrov refinanciranje zapadlih obveznic in zakladnih menic, preostalo po so potrebe pokrivanja proračunskega primanjkljaja.

Država je v prvih osmih mesecih letos porabila za 990 milijonov evrov več, kot je dobila – samo avgusta je primanjkljaj zrasel za 21 milijonov evrov. Ciljni primanjkljaj za letošnje je 1,07 milijarde evrov. Se pravi, do konca leta lahko naredi še manj kot 90 milijonov evrov primanjkljaja, pri tem pa mora do konca leta plačati še nekaj manj kot 160 milijonov evrov obresti; skoraj 510 milijonov evrov jih je letos že plačala.

Državi letos (še) ni uspelo dobiti svežega dolgoročnega denarja z izdajo obveznic, s katero je prejšnja leta najemala med milijardo in 1,5 milijarde evrov svežih virov.

Letos je država prekizdaje zakladnih menic povečala le kratkoročni dolg – za 725 milijonov evrov.

Kje lahko nastane težava pri financiranju proračuna?

Prihodnje leto mora država refinancirati še obveznosti iz zadolževanja v minulih letih: gre za 133 milijonov zapadlih obveznic in seveda mora vsaj enkrat refinancirati še 1,66 milijarde evrov zakladnih menic. K temu je treba dodati še okoli 650 milijonov evrov obresti. Zadnje so sicer že vštete v načrtovani državni primanjkljaj, država pa bo ta denar še morala zagotoviti.

Spomnimo, da se država na evrskem območju ne more več zadolževati, saj povpraševanja vlagateljev po nakupu obveznic ni. Med idejami finančnega ministrstva je izdaja dolarskih obveznic do konca tega leta v vrednosti milijarde dolarjev in pol, ki pa je tudi malo verjetna.

Koliko je država odvisna od domačih bank?

Kupci zakladnih menic so večinoma domače banke. Skupna zadolženost države pri domačih bankah je ob polletju letos znašala 3,8 milijarde evrov oziroma 10,7 odstotka BDP. To pomeni, da je na domače banke vezana četrtina državnega dolga.

Je to dovolj dober razlog, da država sanira banke? »Ne, država lahko najde druge vire,« je prepričan irski ekonomist Brian M. Lucey (pogovor z njim objavljamo v zgornjem članku).

Je ministrtvo rešilo naslednja vprašanja?

Objavljamo seznam vprašanj, ki se postavljajo ob slabi banki, nanje opozarjajo protikorupcijska komisija, banke in tudi pravniki. Pomembno vprašanje je, kaj se denimo ob prenosu na slabo banko zgodi z zavarovanji posojil, pa tudi, kaj z javnim dolgom.

1. Komu se bo pomagalo? Predlog zakona ne določa bank, ki so upravičene do ukrepov, ne določa postopka, po katerem bodo lahko te zaprosile za ukrepe, in ne ključa, po katerem bodo izbrane banke, ki jim bo država pomagala.

2. Statusna vprašanja: kakšna bosta statusa posebne družbe in sklada za stabilnost bank, kakšna bodo razmerja med njima, kakšna bo dejavnost

Page: 3

Reach: 57000

Country: SLOVENIA

Size: 748 cm2

2 / 2

posebne družbe, ali so rešitve v skladu z zakonom o gospodarskih družbah in denimo obilgacijskim zakonikom?

3. Korporacijska vprašanja: ali lahko posebna družba posega v poslovno politiko bank? Kdo je torej odgovoren za poslovanje bank, zakaj imamo nadzorne svete in uprave, kaj to pomeni za svobodno gospodarsko pobudo?

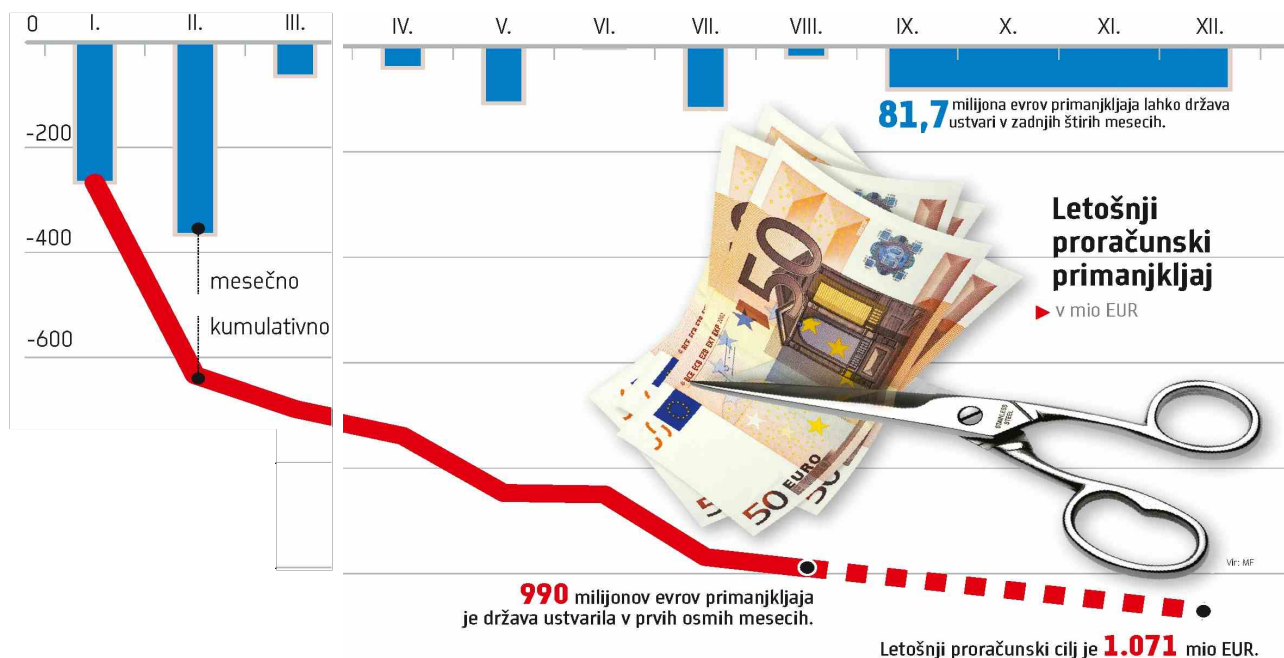
4. Politizacija: medresorska komisija, ta bo vladi predlagala, kateri banki pomagati, je tveganje za politično odločanje, predlog zakona tudi določa, da se izvršni direktorji posebne družbe izberejo na razpisu – ne določa pa, kdo jih izbere.

5. Motoviljenje z javnim dolgom: izdana poročstva se ne bi vštevala v obseg poroštev države, ki je določen v zakonodaji o letnem izvrševanju proračuna. Tak predlog je lahko sporen z vidika člena ustave, po katerem morajo biti vsi prihodki in izdatki države za financiranje zajeti v proračunu.

6. Po predlogu zakona bi se iz bank na SSB avtomatsko s posojili dolžnikov prenašala tudi zavarovanja. A prenos zavarovanj ni avtomatičen, zastavno pravico na nepremičninah in premičninah je treba urediti v javnih registrih. Če zakonodajalec želi prenesti terjatve na drugo osebo,

mora tudi prenesti zavarovanja na to drugo osebo. Druga možnost bi bila, da bi s posebnim zakonom dal rešitev, da kaj takega ni potrebno za prenos v primeru »slabe banke«, ampak bi s tem odprl tveganje, da bi se s tem sesula pravna varnost upnikov in tudi dolžnikov.

7. Komisija za preprečevanje korupcije meni, da se člani upravnega odbora določijo kot zavezanci za prijavo premoženjskega stanja ter se zavežejo k doslednemu izogibanju nasprotju interesov, kar predlog zakona zdaj ne določa.

Peter Groznik, Gorenje: »Velik in še naraščajoči državni primanjkljaj je res večja težava od slabih terjatev bank. Vendar pa so tudi te težava, saj so banke prav zaradi podkapitaliziranosti v krču. Še dobro, da so pri nas tudi neslovenske banke, ki nimajo tolikšnih težav. Če bi sam določal prioritete, bi se najprej ukvarjal z likvidnostjo države. Se pa mora, ponavljam, vlada ukvarjati tudi z bankami.«

Jože P. Damijan, EF Ljubljana: »Banke še nikoli niso imele toliko

kapitala, hkrati pa še vedno ne kreditirajo in se jim portfelj iz meseca v mesec slabša. To je treba presekati, samo očiščenje banke lahko posojajo. Če bodo še imele slabe terjatve v portfelju, bodo ves svež kapital porabile samo za nove slabitve in kapitalsko ustreznost. Odločitev med slabo banko

in dokapitalizacijo je torej precej jasna. Dejstvo je, da oboje precej stane in da bo morda kratkoročno rešitev s slabo banko na prvi pogled dražja. Toda veliko dražje je ne sanirati bank in pustiti, da posojilni krč še traja. Škoda v obliki izgubljene rasti in izgubljenih delovnih mest je srednjeročno veliko večja. Likvidnost proračuna

ni tako huda. S sprejetjem paketa strukturnih reform se bo cena za dolževanja v tujini znižala in s tem bo tudi refinanciranje cenejšo.«

Mojmir Mrak, EF Ljubljana: »Vlada bi se z obema težavama morala ukvarjati sočasno, če bi bilo

po moje, pa se ne bi s snovanjem državnega holdinga za upravljanje naložb (SDH). Slabe terjatve in likvidnost države so precej pomembnejše. Bi pa vlada morala najti takšno rešitev za banke, ki bi bila hitro operativna. Bojim se, da z agencijo oziroma skladom, ki je zdaj v obravnavi, ne bo tako. Še pomembneje pa je, da ni ana-

lize, kaj bi slaba banka pomenila za javni dolg, vsaj nobena analiza še ni bila predstavljena. Kar pa zadeva likvidnost države, bo zadnji preizkus poskus prodaje dolarških obveznic, ki jo načrtuje država. Če ta ne bo uspela, o tem pa si ne upam soditi, bo morala država hitro in korenito znižati proračunske odhodke.«